

Aventurijn

Pestprotocol Aventurijn

Inhoudsopgave

1. Inleiding
 - 1.1 Doel pestprotocol
 - 1.2 Uitgangspunten
 - 1.3 Anti-pestcoördinator
2. Wat is pesten?
 - 2.1 Definitie van pesten
 - 2.2 Vormen van pesten
 - 2.3 Cyberpesten
 - 2.4 Mogelijke gevolgen van pesten
3. Preventieve maatregelen
 - 3.1 Functie van het team
 - 3.2 Schoolregels
 - 3.3 Aandacht voor pesten in de klas
4. Signaleren, erkenning en stellingname
 - 4.1 Signaleren
 - 4.2 Erkenning en stellingname
5. Aanpak van pestgedrag
 - 5.1 Algemeen
 - 5.2 Stappenplan in de aanpak van pestgedrag
 - 5.3 Stappenplan bij aanhoudend pestgedrag
 - 5.4 Begeleiding van de betrokken leerlingen
6. Samenwerking binnen en buiten de school
7. Ouders/verzorgers

Bijlage 1: Bronnen

Bijlage 2: Leidraad voor een gesprek met een gepeste leerling

Bijlage 3: Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest

Bijlage 4: Literatuur en website over pesten

1. Inleiding

1.1 Doel pestprotocol

Dit is het pestprotocol van Aventurijn een VSO cluster 3 school in Almere. Dit protocol is bedoeld voor alle medewerkers, ouders/verzorgers en leerlingen.

Scholen hebben als kerntaak een veilige school te creëren, waarbij de nadruk ligt op het preventief zorg dragen voor deze veilige omgeving. Leerlingen kunnen zich alleen op een positieve manier ontwikkelen wanneer zij zich prettig, gewaardeerd en veilig voelen. Er wordt daarom getracht een pedagogisch klimaat te ontwikkelen waarin dit mogelijk is. Onderdeel van dit klimaat is aandacht voor pestgedrag binnen de school. Hoewel voorkomen helaas niet altijd mogelijk is, zijn de betrokkenen binnen Aventurijn van mening dat hier voldoende aandacht aan besteed moet worden. Daarbij hoort een document waarin richtlijnen worden beschreven over hoe geprobeerd wordt pesten te voorkomen, te signaleren en hoe we handelen wanneer het pestgedrag geconstateerd wordt. Op deze manier wil Aventurijn een helder beeld neerzetten van het beleid dat binnen de school gevoerd wordt ten aanzien van pesten, waar alle betrokkenen op terug kunnen vallen. Het pestprotocol is tevens onderdeel van het veiligheidsbeleid binnen de school. Aangezien het protocol regelmatig geëvalueerd zal worden zal de handelingswijze rondom pestgedrag zich nog verder ontwikkelen.

1.2 Uitgangspunten

Wij zijn van mening dat alle medewerkers en ouders/verzorgers die betrokken zijn bij Aventurijn de pedagogische taak hebben de leerlingen te leren onder alle omstandigheden op een 'normale' manier met elkaar om te gaan. Het pestprotocol is daarom gebaseerd op een aantal uitgangspunten. Te noemen:

- Pesten wordt door alle betrokkenen medewerkers van de school, externe medewerkers, ouders/verzorgers en leerlingen onderkend als een probleem;
- Alle betrokkenen spannen zich gezamenlijk in om pestgedrag te voorkomen en terug te dringen;
- Leerkrachten, medewerkers en ouders/verzorgers zijn alert op pestgedrag, proberen dit tijdig te signaleren en ondernemen onmiddellijk actie tegen het pestgedrag;
- Als het pestgedrag nogmaals voorkomt, volgt de school de procedure zoals beschreven in dit pestprotocol.

1.3 Anti-pestcoördinator

De anti-pestcoördinatoren van Aventurijn zijn Dunja ten Oort en Lilian Reding. Zij houdt in de gaten of er op school gepest wordt en zorgt ervoor dat er actief met het protocol gewerkt wordt.

2. Wat is pesten?

2.1 Definitie van pesten

"Iemand wordt gepest wanneer hij of zij herhaaldelijk of langdurig wordt blootgesteld aan negatieve handelingen door één of meer personen" .

We spreken van pestgedrag wanneer dezelfde leerling herhaaldelijk en langdurig wordt blootgesteld aan negatieve uitlatingen van één of meerdere leerlingen. De negatieve handelingen worden expres uitgevoerd. Pesten is een vorm van geweld en daarmee grensoverschrijdend en zeer bedreigend. De handeling op zich is niet het meest kenmerkende voor de definitie van pesten, het gaat met name om de bedoeling die achter die handeling ligt. Als de bedoeling het schaden of buitensluiten van één of meerdere personen is, kan er gesproken worden van pesten. Plagen of ruzies kunnen verward worden met pestgedrag, waarbij het verschil is dat er bij plagen of ruzie doorgaans sprake is van gelijkwaardigheid in de relatie. Wel kunnen plagerijen of ruzies gemakkelijk overgaan in pestgedrag.

Bij pesten gaat het om een combinatie van verschillende kenmerken:

- Machtsverschil: Het gepeste kind is jonger, kleiner, verbaal en/of fysiek minder sterk, minder machtig of staat tegenover een meerderheid;
- Schade: Er ontstaat lichamelijke, materiële en/of geestelijke schade;
- Duur: Het pesten houdt niet na één keer op, maar gebeurt vaker of houdt langere tijd aan;
- Herhaling: Het gaat vaak om dezelfde pester(s), die het op één slachtoffer gemunt heeft of hebben.

Over de redenen waarom mensen zich agressief gedragen, bestaan verschillende theorieën. Volgens de ene theorie is geweld een onontkoombaar verschijnsel, dat op zijn best op een acceptabele wijze kan worden gekanaliseerd. Volgens een andere theorie komt geweld voort uit frustratie en kan dit worden voorkomen door ontevredenheid weg te nemen, de agressie-opwekkende omgeving om te vormen en reflectie op het gedrag te stimuleren.

Pesten kan doorgaans het beste bekeken worden vanuit de context waarin het plaatsvindt. Pesten vindt met name plaats binnen de dynamiek van een groep. Uit onderzoek is gebleken dat pestgedrag vaker voorkomt bij kinderen met een beperking of gedragsproblematiek. Iemand die pest binnen de schoolcontext hoeft dit niet per definitie binnen een andere context eveneens te doen. Het is ook niet zo dat pesten nu eenmaal bij groepen hoort, pesten wordt vaak waargenomen in een groep waarbij de basis niet volledig veilig is. Onvoldoende acceptatie van 'anders zijn' is hierbij een belangrijk punt. Ook kan pestgedrag een imitatie zijn van de situatie die kinderen thuis ervaren. Indien in de thuissituatie veelal sprake is van verbale of fysieke agressie kan een kind dit zien als een effectieve manier om met problemen om te gaan.

In een klas of klimaat waarin gepest wordt ondervindt iedereen hier nadelige effecten van. Alle leerlingen lopen hierbij het risico om slachtoffer te worden van pestgedrag. Doordat pesten zich vaak verborgen afspeelt is het wel moeilijk om hier grip op te krijgen.

2.2 Vormen van pesten

Er bestaan verschillende vormen van pesten, die hieronder worden uitgelegd en waarbij voorbeelden worden gegeven:

- Met woorden: vernederen, belachelijk maken, schelden, dreigen, met bijnamen aanspreken, gemene briefjes/mailtjes/sms-jes/whats-appjes schrijven;
- Lichamelijk: trekken aan kleding, duwen en sjorren, schoppen en slaan, krabben en aan haren trekken, wapens gebruiken;
- Achtervolgen: opjagen en achterna lopen, in de val laten lopen, klem zetten of rijden, opsluiten;
- Uitsluiting: negeren en doodzwijgen, uitsluiten van feestjes, bij groepsopdrachten;
- Stelen en vernielen: afpakken en/of vernielen van spullen, kliederen boeken,
- Afpersing: dwingen om geld of spullen af te geven, het afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen;
- Via internet (cyberpesten): het plaatsen van ongewenste foto's of filmpjes op internet, uitschelden, bedreigen, roddelen, afpersen via internet.

2.3 Cyberpesten

Een relatief nieuwe vorm van pesten die aandacht verdient is 'cyberpesten'. Dit betekent dat er gepest wordt via informatie- en communicatietechnologieën, zoals e-mail, berichtenservices via mobiele telefoon en sociale media. Door deze vorm van pesten kan een slachtoffer ook geconfronteerd met pestgedrag in de thuissituatie. We zien binnen Aventurijn, dat de leerlingen steeds vaker te maken krijgen met het verkeerd gebruik van de sociale media.

2.4 Mogelijke gevolgen van pesten

De gevolgen van pesten zijn niet alleen schadelijk voor 'de gepeste', maar ook voor de pester zelf en voor de toeschouwers, in dit geval de andere leerlingen. Leerlingen die herhaaldelijk gepest worden lopen het risico op sociale en emotionele problemen. Er kunnen gevoelens van eenzaamheid en depressie ontstaan, het zelfvertrouwen en vertrouwen in anderen kan verminderen en er kan angst ontstaan om naar school te gaan. Bovendien kunnen er ook bijkomende psychosomatische klachten zoals hoofdpijn, slaapproblemen, buikpijn, bedplassen en vermoeidheid ontstaan.

De gevolgen voor pesters treden vaak niet direct op. Op de lange termijn kunnen zij wel problemen gaan ondervinden op sociaal gebied door de onaangepaste gedragspatronen die zij vertonen met het pesten. Ook lopen zij in de adolescentie een grotere kans op problemen dan hun niet pestende leeftijdsgenoten. Zij komen vaker met justitie in aanraking, drinken meer alcohol en zijn vaker betrokken bij vechtpartijen.

De rest van de leerlingen ondervindt ook gevolgen van het pesten. Het pestgedrag kan het leerproces verstoren, het leidt tot een onveilig gevoel bij de leerlingen en het idee kan ontstaan dat pesten geaccepteerd wordt door volwassenen.

3. Preventieve maatregelen

Om het onderwerp pesten onder de aandacht te brengen, te houden en pestgedrag te voorkomen zijn verschillende maatregelen genomen. Deze maatregelen bestaan uit het geven van voorlichting omtrent het onderwerp, maar ook door hier interactief mee aan de slag te gaan. Er wordt bovendien een pro-actieve aanpak gehanteerd. De aanpak die binnen Aventurijn ingezet wordt bestaat onder andere uit voorbeeldgedrag, eenduidige gedragsregels en afspraken, toezicht houden, verduidelijken van sociale situaties en lesactiviteiten gericht op pestgedrag.

3.1 Functie van het team

De leerkrachten, onderwijsondersteuners en andere betrokkenen binnen de school hebben in eerste plaats een voorbeeldfunctie voor onze leerlingen. Het belangrijkste is dat alle werknemers binnen het Aventurijn naar de leerlingen overbrengen dat pesten niet getolereerd wordt. Wanneer zij pesten waarnemen of redenen hebben om pestgedrag te vermoeden, wordt er van hen verwacht dat zij hier adequaat op reageren en hierover in gesprek gaan met de leerlingen.

Om een zo veilig mogelijk schoolklimaat te creëren verwachten wij daarom het volgende van de werknemers:

- De werknemers hebben een positieve houding ten opzichte van de verschillen tussen leerlingen en leert hen dat ruzies niet met geweld worden opgelost, maar worden uitgesproken. Agressief gedrag wordt ook van het team en ouders/verzorgers niet geaccepteerd;
- De werknemers accepteren en respecteren de leerlingen in hun eigenheid;
- Tijdens de pauzes is er op het schoolplein voldoende personeel aanwezig die toezicht houden;
- In de klas worden werkvormen gehanteerd waarin leerlingen gestimuleerd worden om samen te spelen en te werken;
- Het team moedigt de leerlingen aan om pestgedrag niet geheim te houden maar stimuleert hen juist om over dit gedrag te praten;
- De groep stelt een antipestcontract opstellen, die alle leerlingen en de groepsleerkracht ondertekenen;

Aangezien de leerlingen binnen Aventurijn over het algemeen problemen ervaren bij het beseffen van wat er in anderen omgaat en als gevolg hiervan te anticiperen op gedrag (*Theory of Mind*) zijn zij niet altijd in staat om sociale situaties op de juiste manier te interpreteren. Sociale situaties vragen

namelijk continue om communicatie, interactie en verbeelding. Onze leerlingen hebben hierbij doorgaans meer ondersteuning nodig dan hun leeftijdsgenoten zonder leerachterstand. Om de leerlingen op dit gebied zo goed mogelijk te ondersteunen dient het team voor duidelijkheid, structuur en herhaling te zorgen. Concreet gebeurt dit door, indien nodig:

- Voorbespreken van sociale situaties;
- Begeleiden van sociale situaties;
- Nabespreken van sociale situaties;
- Van tevoren informeren over veranderingen;
- Afwijkende situaties goed voorbereiden;
- Afwijkende situaties evalueren.

Om cyberpesten te voorkomen is het van belang dat leerkrachten alert zijn op wat een leerling online uitvoert. Een aantal tips kunnen voorkomen dat cyberpesten ontstaat of uit de hand loopt:

- Vraag een leerling naar de sites die hij of zij bezoekt;
- Onderzoek of een leerling op de hoogte is van eventuele gedragsregels op die site;
- Bespreek in de klas of met een individuele leerling op welke manieren de eigen privacy bewaakt kan worden;
- Stimuleer de leerling om te vertellen wanneer er vervelende dingen gebeuren op internet. Leg uit dat de leerling vervelende dingen weg kan klikken;
- Vertel de leerling dat hij of zij vervelende sites of mensen kan blokkeren;
- Leg uit dat een boodschap via internet soms minder naar bedoeld is dan dat het lijkt. De zender is zich niet altijd bewust van de toon van de boodschap, maar de boodschap kan ook anders begrepen worden door de ontvanger.

3.2 Schoolregels

Naast bovenstaande van het team te verwachten, proberen wij een veilige en prettige omgeving aan de leerlingen te bieden door verschillende omgangs- en school/klassenregels in de school te laten gelden, die tevens in het schoolveiligheidsplan zijn beschreven.

De school kenmerkt zich door de heldere pedagogische huisstijl, waarin schoolregels en afspraken zijn opgenomen. Hoe duidelijker de regels en afspraken zijn, hoe consequenter deze door het team kunnen worden gehanteerd. Dit vergroot de kans dat de leerlingen gewenst gedrag laten zien. We hebben onze afspraken samengevat in vijf schoolregels waaraan iedereen in de school zich dient te houden. Deze regels zijn in samenspraak met het gehele schoolteam opgesteld. De regels zijn zichtbaar in de school en ze zijn ook gevisualiseerd in pictogrammen. Elke maand staat er een schoolregel centraal. Hier besteden we in het team, de groepen en de school extra aandacht aan. Het bevorderen van goede omgangsregels en omgangsvormen speelt een belangrijke rol in de ondersteuning van leerlingen.

De vijf schoolregels van Aventurijn zijn:

- We lopen rustig door de school.
- Wij zijn zuinig op schoolmateriaal en andermans spullen.
- Wij zijn op tijd in de klas.
- Wij gaan vriendelijk om met kinderen en volwassenen.
- Wij zijn op school om te leren.

Naast de schoolregels zijn er ook afspraken die we met elkaar maken binnen de school of binnen de groep. We onderscheiden regels duidelijk van afspraken, omdat afspraken in samenspraak met de leerlingen tot stand komen en regels zijn vastgesteld door het team van Aventurijn.

Van belang is dat regels en afspraken in het beleid van de school zijn verankerd en dat het team de afspraken kent en consequent naleeft. De leerlingen van Aventurijn hebben namelijk veel baat bij duidelijke regels en afspraken en herhaling hiervan.

3.3 Lesmethoden

In elke klas wordt er op eigen wijze aan het thema pesten aandacht besteed. De leerkrachten bespreken het onderwerp wanneer er sprake is van een situatie in de klas waarbij pesten voorkomt. Daarnaast wordt er in een aantal klassen gewerkt met STIP, een lesmethode voor de sociaal-

emotionele ontwikkeling, waarin elementen van het onderwerp worden behandeld. Deze methode is ontwikkeld voor ZML onderwijs maar sluit beperkt aan bij de leerlijnen. Daarnaast zien we dat de methode niet voor alle leerlingen aansluit bij de belevingswereld van de leerlingen. We kiezen er als school voor om de lessen uit de methode STIP aan te passen zodat deze meer aansluiten bij de belevingswereld van de leerlingen en beter aansluiten op de doelen uit de leerlijnen. We volgen de ontwikkeling van de sociale competentie door het invoeren van het leerlingvolgsysteem van SCOL (Sociale Competentie Observatie Lijst). Hiervoor wordt gewerkt met een pilotgroep. De SCOL wordt in schooljaar 2015-2016 geïmplementeerd. Respectvol met elkaar omgaan en online pesten zijn thema's die regelmatig terugkomen. We zijn voornemens om het programma Vreedzame school: Beste Burgers aan te schaffen en te implementeren. De Vreedzame School is een compleet programma voor sociale competentie en democratisch burgerschap.

Preventieve maatregelen gericht op het personeel

Naast de maatregelen gericht op de leerlingen zal Aventurijn ook maatregelen treffen gericht op het team. Het pestprotocol wordt tijdens een teamvergadering/studiedag met het team besproken. De medewerkers worden op de hoogte gesteld van het pestprotocol en wat deze precies inhoudt. Tot slot zal er binnen de school aandacht besteed worden aan verschillende projecten op gebied van het bevorderen van het leer- en leefklimaat, zoals *het UvA leerklimaat onderzoek*.

4. Signaleren, erkenning en stellingname

4.1 Signaleren

Leerlingen die gepest worden schamen zich vaak en durven er vaak niet goed met anderen over te praten. Daarom is het signaleren van groot belang. Binnen de school dient het team alert te zijn op deze signalen, maar daarbij is het van belang dat ouders/verzorgers signalen in de thuissituatie opmerken en communiceren met de school. De leerlingen worden gestimuleerd om naar de leerkracht of teamleider toe te gaan als er sprake is van pesten.

Signalen die voor kunnen komen in de schoolsituatie, die er op kunnen wijzen dat een leerling gepest wordt:

- Vaak alleen staan of bij de leerkracht gaan staan in de pauze;
- Niet buiten willen spelen in de pauzes;
- Vaak spullen kwijt zijn op school;
- Overdreven aanpassen aan andere leerlingen;
- Verminderde schoolresultaten/prestaties;
- Duidelijke gedragsverandering.

Signalen in de thuissituatie die er op kunnen wijzen dat een kind gepest wordt:

- Niet naar school willen of aangeven ziek te zijn;
- Weinig thuis over school vertellen;
- Aangeven dat het zich ongelukkig voelt binnen de groep of op school;
- Verhalen vertellen over pesterijen die hem of haar worden aangedaan en daarbij steeds dezelfde naam/namen noemen;
- Bepaalde kleren niet aan willen naar school;
- Verminderde resultaten/prestaties;
- Regelmatig hoofdpijn of buikpijn hebben
- Prikkelbaar, boos of verdrietig zijn;
- Niet willen slapen, vaak wakker worden, nachtmerries, bedplassen.

4.2 Erkenning en stellingname

Wanneer de leerkracht of onderwijsondersteuner signaleert dat een leerling gepest wordt of wanneer een leerling dit zelf aangeeft is het belangrijk dat het serieus genomen wordt en dat het pestgedrag wordt erkend als probleem. Er dient altijd duidelijk stelling te worden genomen tegen het pestgedrag. De leerkracht of onderwijsondersteuner biedt hulp aan het gepeste kind en begeleidt de pester. Ook ouders/verzorgers die signaleren dat hun kind gepest wordt, moeten het kind serieus nemen. Het is belangrijk dat zij direct met de mentor, de contactpersonen veiligheid, anti-pestcoördinator of het MT gaan praten over het pesten, zodat er snel actie ondernomen worden tegen het pestgedrag.

5. Aanpak van pestgedrag

5.1 Algemeen

Pesten is onacceptabel en vraagt om een duidelijk en krachtige reactie vanuit school. De aanpak dient onderstreept te worden door het schoolteam, in samenwerking met ouders/verzorgers, leerlingen en andere betrokkenen. Dit pestprotocol zal voornamelijk met betrekking tot gesignaleerd pestgedrag niet als statisch document worden ingezet. De aanpak zal regelmatig geëvalueerd worden en zo nodig aangepast op basis van een specifieke situatie.

5.2 Stappenplan in de aanpak van pestgedrag

Indien er sprake is van pestgedrag op school zullen de volgende stappen worden doorlopen:

1. Bij de signalering van pestgedrag zal de leerkracht in gesprek gaan met de betreffende leerling die het pestgedrag vertoont. Aandacht zal worden besteed aan de reden van het gedrag.
2. De leerkracht brengt eveneens beide partijen bij elkaar en gaat samen met hen in gesprek om samen het probleem op te lossen en afspraken te maken.
3. Als het pestgedrag aanhoudt zal er een gesprek plaatsvinden waarbij ook ouders/verzorgers aanwezig zijn en eventuele andere betrokkenen vanuit de school.
4. Indien het pestgedrag daarna nog steeds aanhoudt dan zal er een gesprek plaatsvinden samen met de leerkracht, de pestende leerling en de schoolleiding. Tijdens dit gesprek worden afspraken gemaakt en consequenties verbonden aan voortzetting van het pestgedrag.

5.3 Stappenplan bij aanhoudend pestgedrag

Wanneer het stappenplan niet de gewenste uitwerking heeft en het pestgedrag blijft aanhouden zullen er vervolgstappen genomen worden om het pestgedrag terug te dringen. Deze stappen vormen een consequentie op het pestgedrag en bouwen op in zwaarte naarmate het pestgedrag langer aanhoudt en/of ernstiger is.

Fase 1

1. De leerkracht voert gesprekken met de pester en/of de hele groep met als doel bewustwording van wat pesten betekent voor de gepeste leerling en voor de groep.
2. De leerkracht maakt afspraken over gedragsverandering met de pester. De naleving van de afspraken wordt regelmatig met de betreffende leerling besproken.
3. Eventueel kan een sanctie opgelegd worden (hierbij kan gedacht worden aan één of enkele pauzes binnen blijven).
4. De leerkracht rapporteert de afspraken met betrekking tot het pesten in LOGOS (het leerlingvolgsysteem).

Fase 2

1. De **leerkracht en/of teamleider/ ortho-pedagoog/ psycholoog/directeur** voert een gesprek met de ouders/verzorgers van de pester. Het probleem en de eerder genomen maatregelen worden met de ouders/verzorgers besproken. Hierbij wordt nadrukkelijk medewerking gevraagd aan ouders/verzorgers om het probleem te beëindigen.
2. Van dit gesprek wordt een verslag gemaakt.

Fase 3

1. Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld van **ortho-pedagoog/ psycholoog of externe organisatie (professionele hulp)**

5.4 Begeleiding van de betrokken leerlingen

Voor alle leerlingen die betrokken zijn bij het pestgedrag (pester, de gepeste en de omstanders) is het van belang dat de aanpak op zijn of haar rol wordt afgestemd. De hierna volgende adviezen kunnen dienen ter ondersteuning van een zo goed mogelijke begeleiding van de leerlingen door de leerkracht.

Begeleiding van de gepeste leerling

- Luister naar de leerling en neem het probleem serieus;
- Laat merken dat je achter de leerling staat en dat het pesten niet geaccepteerd wordt;
- Help de leerling op welke manier het het beste op het pestgedrag kan reageren. Aangezien de pester in veel gevallen uit is op een bepaalde reactie (huilen, boos worden) kan een andere manier van reageren mogelijk het pestgedrag doen afnemen;
- Oefen andere manieren van reageren op het pestgedrag;
- Bespreek met de leerling welke oplossing het leerling zelf ziet en wil en werk hier samen aan;
- Benadruk de sterke kanten van de leerling;
- Zorg ervoor dat er geen sprake is van overbescherming ten opzichte van de gepeste leerling. Dit kan leiden tot een uitzonderingspositie en kan het pesten doen verergeren;
- Praat met de ouders/verzorgers van de leerling;
- Zorg indien nodig voor professionele hulp.

Begeleiding van de pester

- Praat met de leerling over zijn of haar rol in het pestgedrag.
- Praat met de leerling over de regels die er bestaan rondom pesten en bekijk of de leerling deze regels begrijpt.
- Laat merken dat je het gedrag afwijst en niet de leerling zelf.
- Maak samen met de leerling afspraken om het gedrag te veranderen en help de leerling zich aan deze afspraken te houden (bijvoorbeeld met behulp van een gedragskaart).
- Help de leerling om positieve relaties met andere leerlingen op te bouwen en te onderhouden.
- Beloon goed gedrag.
- Praat met de ouders/verzorgers om een eventuele oorzaak van het pesten te achterhalen en de aanpak op school en thuis op elkaar af te stemmen.
- Zorg indien nodig dat de leerling professionele hulp krijgt.

Begeleiding van de omstanders

De meeste leerlingen zijn niet direct betrokken bij pesten in de actieve rol van pester. Sommige leerlingen houden zich afzijdig, merken niet dat er gepest wordt of willen het niet merken. Kenmerkend voor deze groep is dat zij vaak bang zijn zelf slachtoffer te worden van pesterijen. Sommige leerlingen doen ook incidenteel mee aan het pesten, veelal ook uit angst om slachtoffer te worden of om een bepaalde vriendschap met de pester voor zich te winnen. De leerlingen in deze groep zijn over het algemeen erg gevoelig voor de groepsnorm. Het is dan ook van groot belang dat de groepsnorm is dat je niet meedoet aan pestgedrag en dat pesten gemeld wordt bij de leerkracht. De leerkracht kan deze norm ondersteunen en zo de middengroep mobiliseren tegen pesten.

6. Samenwerking binnen en buiten de school

Klachten over pesten op school worden in eerste instantie door de leerkracht, de teamleider opgelost. Mochten ouders/verzorgers zich geen raad weten met wie zij hun klacht kunnen bespreken, dan kunnen zij zich wenden tot de contactpersoon klachtenregeling van Aventurijn. De contactpersoon gaat vertrouwelijk met de informatie om en kan adviseren bij wie de ouders/verzorgers het beste terecht kunnen.

Mochten de ouders/verzorgers zich na bovenstaande klachten procedure nog niet geholpen voelen, dan kunnen zij zich wenden tot de Kinderombudsman. De Kinderombudsman spreekt de verantwoordelijken aan. Kijk voor meer informatie op de website: www.dekinderombudsman.nl

Hulp aan ouders/verzorgers

Leerkrachten krijgen te maken met ouders van slachtoffers en of pesters. De ouders van de slachtoffers zullen het meest geneigd zijn de hulp van de school in te roepen. Pesten verziekt immers de sfeer in de klas. Voor ouders van pesters kan de mededeling dat hun kind pest soms erg confronterend zijn.

Ouders/verzorgers van pesters

- neem het probleem serieus. Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
- Praat met het kind om achter de mogelijke oorzaak van het pesten te komen
- Maak het kind gevoelig voor wat het anderen aandoet
- Besteed aandacht aan het kind
- Stimuleer het kind tot het beoefenen van een sport om zijn agressie vreedzaam kwijt te kunnen
- Schakel eventueel deskundige hulp in.

Ouders/verzorgers van gepeste kinderen

- bespreek het probleem met de direct betrokken leerkracht van uw kind
- beloon het kind en help het zijn zelfrespect terug te krijgen (laat het kind merken dat het ook sterke kanten of eigenschappen heeft)
- stimuleer het kind tot het beoefenen van een sport, zodat hij/zij in een spel of motorische vaardigheid kan uitblinken
- houd de communicatie met het kind open en blijf dus in gesprek met het kind
- steun het kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt
- laat het kind opschrijven of tekenen wat het heeft meegemaakt (dit kan best emotionele reacties oproepen. Dat is op zich niet erg, als het kind hiermee maar geholpen wordt om de emoties te verwerken)
- laat het kind deelnemen aan een sociale vaardigheidstraining, bijvoorbeeld Kanjertrainingl.
- Als de ouders aangeven dat zij er eigenlijk van hun kind niet met de school over mogen praten, maak hen dan duidelijk dat de school het voorzichtig zal aanpakken en dat er regelmatig afstemming vindt met hen.

Adviezen aan alle ouders/verzorgers

- neem het probleem serieus: het kan ieder kind overkomen
- neem de ouders van het gepeste kind serieus
- maak het tot een gemeenschappelijk probleem
- koppel informatie van het kind terug naar school: wie pest er, wat doen zij en waarom
- corrigeer het kind als het voortdurend anderen buitensluit of als het meedoet met pesten
- geef als ouder het goede voorbeeld
- leer het kind voor anderen op te komen.

Leessuggesties voor ouders

- *Pesten bij kinderen* door S. Munro

Centrale Uitgeverij De Banier BV, 2000 ISBN 90 4470 0871

Dit boek geeft ouders handige tips om pesten te onderkennen, te voorkomen en aan te pakken wanneer het zich voordoet.

Bijlage 1: Bronnen

1. Van Stigt, M. (2014). *Alles over pesten*. Amsterdam: Boom
2. Fekkes, M. (2005). *Bullying among elementary school children*. Leiden: TNO
3. Schoolplan Aventurijn 2015-2019

Bijlage 2: Leidraad voor een gesprek met een gepeste leerling

Vragen naar de feiten kan zorgen voor overzicht en duidelijkheid omtrent het pestgedrag.

- Klopt het dat je gepest wordt? (her- en erkenning van het probleem)
- Door wie wordt je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer?)
- Waar wordt je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer plekken?)
- Hoe vaak wordt je gepest?
- Hoe lang wordt je al gepest?
- Weten je ouders/verzorgers of andere mensen dat je gepest wordt?
- Wat doe je als je gepest wordt?
- Zijn er leerlingen die je helpen als je gepest wordt?
- Wat zou je willen dat er nu gebeurt?

Bespreek samen met de leerling wat hij of zij kan doen tegen het pesten en bekijk waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Let daarbij op de volgende aspecten:

- Hoe communiceert de leerling met anderen?
- Welke lichaamstaal speelt een rol?
- Hoe gaat de leerling om met zijn gevoelens en hoe maakt hij of zij deze kenbaar aan anderen?
- Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen naar de pester?

Bijlage 3: Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest

Het doel van dit gesprek is drieledig:

- De leerling confronteren met zijn gedrag en de gevolgen die dit heeft
- Achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen
- Het uitleggen van de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt

Confronteren

Confronteren is niet hetzelfde als kritiek geven. Confronteren houdt in dit geval in dat het gesprek:

- Probleemgericht is en gericht op het gedrag wat waar te nemen is. Van belang is om geen interpretaties te geven aan het gedrag aangezien dit gericht is op de persoon (bijvoorbeeld: je hebt het schrift van ... expres in je tas gestopt).
- Relatiegericht is. Wees duidelijk op de inhoud, wat je wel en niet wilt van een leerling maar met behoud van de relatie. (bijvoorbeeld: 'ik vind wat je doet erg gemeen en ik wil dat je daarmee ophoudt', in plaats van te zeggen: 'je bent heel gemeen').
- Specifiek blijft. Het moet gaan om een specifieke situatie en woorden als 'altijd', 'vaak', en 'meestal' dienen vermeden te worden.
- Veranderingsgericht is. Je stelt zaken vast en gaat onderzoeken en bespreken hoe dit anders kan.

Van belang is om ook te kijken naar achterliggende oorzaken. Nadat het probleem benoemd is kan bekeken worden waarom het gedrag vertoond wordt. Gevraagd kan worden waarom de pester dit gedrag nodig heeft, wat het de pester oplevert en waarom de pester zich afreageert op die bepaalde persoon.

Pesten, Gedaan ermee! Door Gie Deboutte
Brussel: BDJ – Jeugd & Vrede vzw., 1997, ISBN 90 7564 0013
Bestellen via de stichting Vredeseducatie, Utrecht, tel 030-2723500.
Hoe om te gaan met pesterijen? Tips voor ouders, leerkrachten

Pesten hoort er niet bij Lucy Buddelmeijer (eindredactie)
Stichting Jeugdinformatie Nederland, Utrecht, 1995
2e druk, ISBN 90 7449 2185. Bestellingen tel. 030-2394455
Brochure met informatie en advies voor ouders van kinderen van 8 tot 15 jaar.

Een zeer uitgebreid en actueel literatuuroverzicht is te vinden op de website www.pestten.net van de stichting Europees Expertisecentrum voor Veiligheid.

Ook in het Engels zijn er voor ouders tal van publicaties verschenen. Een bezoek aan de website www.kidscape.org.uk is daarvoor zeer de moeite waard. Kidscape is een bekende Britse organisatie die zich bezighoudt met het bestrijden van pesten en (seksueel) geweld tegen kinderen.

Sites tegen pesten

<http://www.sjn.nl/pesten/>

Deze site is bedoeld voor ouders die willen weten hoe je pesten kunt herkennen en wat je er tegen kunt doen. De site gaat uit van de Stichting Jeugdinformatie Nederland, nu onderdeel van het Nederlands Instituut voor zorg en welzijn (NIZW) Jeugd te Utrecht.

<http://www.pestten.net/>

Biedt uitgebreide informatie over de aanpak van pesten voor ouders, kinderen en scholen. Deze site gaat uit van Bob van de Meer, voorzitter van de Stichting Europees Expertisecentrum voor Veiligheid

<http://www.pestweb.nl/>

Geeft informatie aan kinderen in het basis en in het voortgezet onderwijs. Ook leraren en ouders kunnen er terecht. De site gaat uit van het Transferpunt voor jongeren, school en veiligheid van het Algemeen Pedagogisch Studiecentrum.

<http://www.posicom.nl>

Het anti-pestbureau Posicom is gespecialiseerd in het aanpakken van pesten en in het optimaliseren van groepsprocessen en biedt daarvoor een aantal diensten en readers aan, specifiek gericht op scholen en instellingen die werken met kinderen en jongvolwassenen. Posicom verzorgt eveneens ouderavonden over het aanpakken van pesten.

<http://www.aps.nl/>

De homepage heeft verschillende mogelijkheden voorhanden zoals: Transferpunt jongeren, school en veiligheid.

<http://www.besafeonline.org>

Op deze site treft u informatie aan over veilig internetgebruik, waaronder ook een onderdeel digitaal pesten.